

به نام خدا

سفری به شهرهای باستانی

مطالعات اجتماعی
تاریخ
درس ۱۴

امام علی علیه السلام فرمودند: برای کسب بلند مرتبگی از وطن خود دور شو و سفر کن که در مسافرت پنج فایده است: برطرف شدن اندوه، بدست آوردن روزی و دانش و آداب زندگی، و همنشینی با بزرگواران.

چه عالی! طبق این حدیث گهربار دوباره سفر و گردش داریم:

Rectangular Snip

و این بار، سفر به
استان زیبای
کرمانشاه

درس ۱۴ سفری به شهر باستانی کرمانشاه

بچه ها و پویا و توماس هنگام غروب به همدان رسیدند. پدر و مادر علیرضا و محسن از پویا تشکر کردند که بچه ها را همراه خود برده بودند. پویا گفت: ما فردا صبح به تهران برمی گردیم. آقای امیری گفت: فردا پنج شنبه است و بهتر است دو روز آخر هفته را همگی به کرمانشاه برویم. حالا که تا اینجا آمده اید، خوب است کرمانشاه را هم ببینید. از کرمانشاه تا همدان حدود سه ساعت راه است.

همه از این پیشنهاد عمو استقبال کردند.

آقای امیری در راه درباره ی کرمانشاه به مهمانانش توضیحاتی داد:

شهر **کرمانشاه در غرب ایران** و مرکز استان کرمانشاه است و در میان **رشته کوه های زاگرس** قرار دارد. در کرمانشاه بارندگی نسبتا خوب است. این شهر چشمه ها و رودهای پر آب و مناظر زیبایی دارد. این شهر از شهرهای باستانی ایران است و آثاری از دوره های **هخامنشیان، اشکانیان و ساسانیان** در آن مشاهده می شود. به نظر می رسد که کرمانشاه مورد توجه پادشاهان همه ی این

حکومت ها بوده است. آقای امیری در ادامه ی توضیحاتش گفت: اول می رویم **طاق بستان** و بعد از ظهر هم از بیستون دیدن می کنیم.

طاق بستان

در طاق بستان آقای امیری گفت: طاق بستان هم آثار تاریخی مهمی دارد و هم در مکانی زیبا و خوش منظره واقع شده است به همین دلیل، گردشگران زیادی را به خود جلب می کند.

مجموعه ای از **سنگ نبشته** ها و **سنگ**

نگاره های دوره ی ساسانیان در این

مکان قرار دارد، مثلا سنگ نگاره ی

تاج گذاری خسرو پرویز، اردشیر دوم

و سوم که همه از پادشاهان ساسانی

بوده اند. **ساسانیان** پس از **اشکانیان** به

قدرت رسیدند.

وقتی حکومت اشکانی ضعیف

شد، جنگ میان فرمانروایان

محلی، برای به دست گرفتن

حکومت شدت گرفت. یکی از

این فرمانروایان، **اردشیر**، نوه ی

ساسان بود.

هنر سنگ تراشی

صحنه ی تسلیم شدن امپراتور
روم در برابر شاپور ساسانی بر
بدنه ی کوهی در فارس

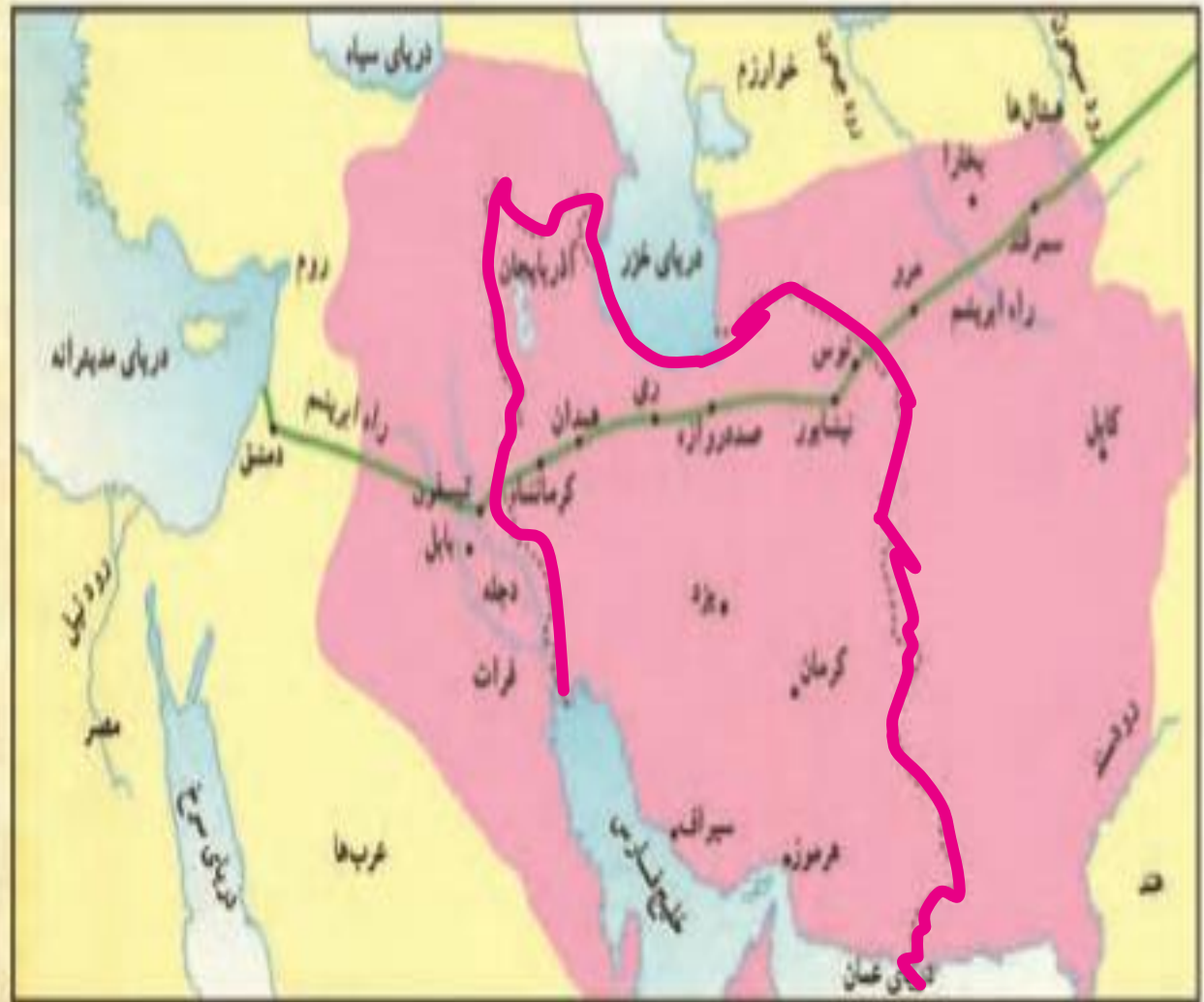
اردشیر در جنگ با اشکانیان پیروز شد و خود را شاه خواند. او حکومتی به وجود آورد که به نام جدش **ساسانیان** نامیده شد.

در زمان ساسانیان، معماری و سنگ تراشی پیشرفت زیادی کرد. در این دوره نیز چون گذشته، هنرمندان رویدادهای مهم مانند پیروزی ها را به یادگار روی سنگ های بزرگ کوه ها می کنند.

یکی از شاهان قدرتمند ساسانی، شاپور اول نام داشت. او توانست بر رومی ها پیروز شود و امپراتور روم را اسیر کند. بعد از این پیروزی، شاپور دستور داد **صحنه ی تسلیم شدن امپراتور روم** را بر بدنه ی کوهی در فارس حک (کنده کاری) کنند.

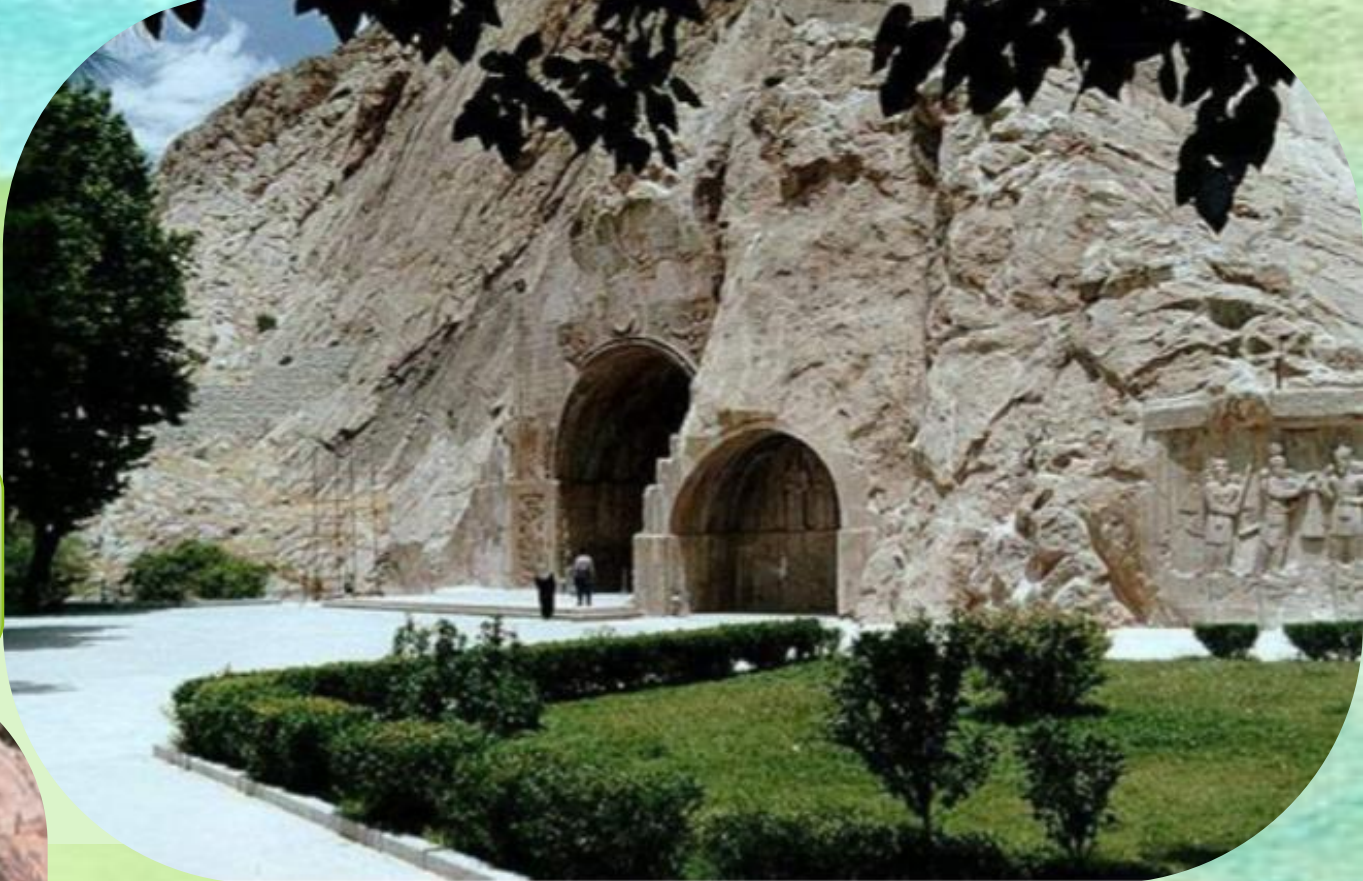
یکی دیگر از شاهان معروف ساسانی، **خسرو انوشیروان** بود که در زمان او شهرهای بزرگی در ایران ساخته شد.

فلسطو ساسانیان
فلسطو ایران کهنی
راه ایرنیم

طاق بستان یا
طاق وستان

طاق بستان

تصویر زیبای طاق بستان در شب و
درخت چنار **رحمت** در ورودی طاق

این درخت بسیار قدیمی و مربوط به
همان دوران **ساسانی** است.

کوه بیستون و مجموعه ی زیبای بیستون در پای آن

و

هنر سنگ تراشی

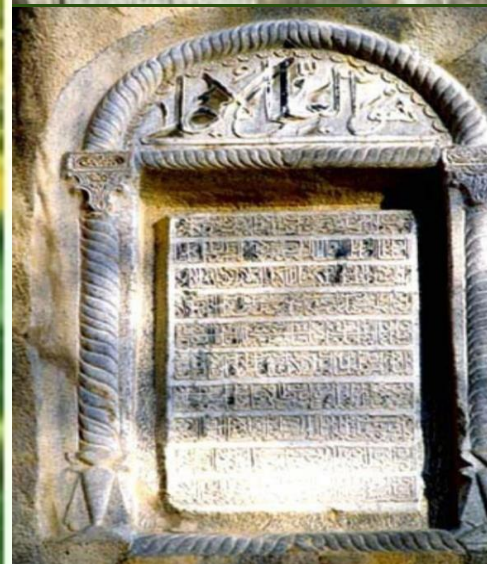
اولین نقاشی های همراه با سنگ تراشی
که طبق اصول نقاشی در جهان کشیده
شده است.

سنگ تراشی ضلع جنوبی کتیبه ی بیستون به
فرهاد کوه کن نسبت داده شده است و به همین
دلیل به آن **فراتاش** یا فرهادتراش می گویند.

فراتاش (فرهاد تراش)، بیستون

اثر دیگر، سنگ تراشی مجسمه هرکول از
اسطوره های یونانی است .

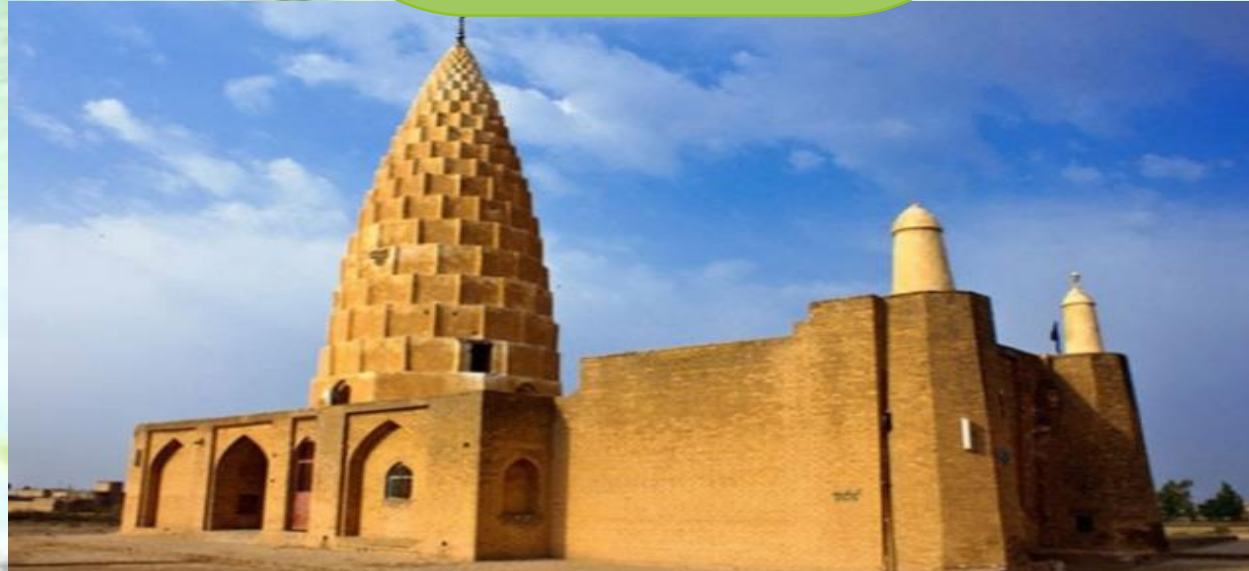

تاسیس اولین دانشگاه
جهان
دانشگاه جندی شاپور

خسرو انوشیروان همچنین کاخ های باشکوهی برای خود ساخت. به دستور او دانشگاه بزرگی در **جندی شاپور** (در استان خوزستان) ساخته شد. به این ترتیب دانش یکی دیگر از شاهان معروف ساسانی، خسرو انوشیروان بود که در زمان او شهرهای بزرگی در ایران ساخته شد. پزشکانی از ایران و دیگر کشورهای جهان در آن جا گرد آمدند.

خانم امیری گفت: تا آن جا که من می دانم، بقایای چند **آتشکده ی ایران** باستان هم در استان کرمانشاه است. بچه ها در ایران باستان بیشتر مردم یکی دیگر از شاهان معروف ساسانی، خسرو انوشیروان بود که در زمان او شهرهای بزرگی در ایران ساخته شد. پیرو دین **زرتشت** بودند.

**آیا می دانید دانشمندانی مانند ابوعلی سینا(نابغه ی شرق)،
خوارزمی، زکریای رازی و بسیاری دیگر در این دانشگاه
تحصیل کردند؟**

زرتشتیان آتش را مقدس می شمردند و در آتشکده ها
اهورامزدا (خدای دانا) را نیایش می کردند. کتاب مقدس
زرتشتیان **اوستا** نام دارد. سه پایه ی دین زرتشت: پندار نیک،
گفتار نیک و گفتار نیک است.

سه پایه ی اصلی دین زرتشت:
پندار نیک، گفتار نیک و کردار
نیک است

آتشکده

اهورا مزدا: خدای دانا
اهریمن: دشمن انسان

وقتی بازدید از طاق بستان به پایان رسید، آقای امیری گفت: به مهمان سرا برویم، نماز بخوانیم، ناهار بخوریم و کمی استراحت کنیم. عصر به **بیستون** می رویم. در بیستون سنگ نگاره ای وجود دارد که پیروزی داریوش بزرگ را بر مخالفانش نشان می دهد.

وقتی سوار اتومبیل شدند، علیرضا پرسید: ساسانیان چگونه از بین رفتند؟

مادر محسن پاسخ داد: وقتی پیامبر بزرگ ما، **حضرت محمد (ص) به پیامبری** مبعوث شد، به خسرو پرویز پادشاه ساسانی نامه نوشت و او را به اسلام دعوت کرد اما خسرو پرویز این دعوت را نپذیرفت. در اواخر حکومت ساسانی، مردم روز به روز ناراضی تر می شدند، زیرا مجبور بودند مالیات زیادی بپردازند تا هزینه های جنگ با رومی ها تامین شود. آن ها همچنین از بعضی امتیازاتی که بزرگان داشتند، مانند آموزش و سواد، محروم بودند، از سوی دیگر، پادشاهان به فکر خوش گذرانی بودند و به مردم توجهی نداشتند. سپاهیان نیز به دلیل جنگ های متعدد ضعیف شده بودند. پیام دین اسلام **برادری و برابری** بود. وقتی عرب های مسلمان به قلمرو ایران حمله کردند و سپاه ساسانی را شکست دادند، مردم نواحی مختلف ایران به تدریج اسلام را با آغوش باز پذیرفتند.

تقسیم طبقاتی مردم در دوران ساسانیان

۱) **اشراف**

۲) **پیشه ور**

برادری و برابری

→ **دوره ی اسلامی**

پل خسرو ، بیستون

بر سر راه قدیمی بیستون به تخت شیرین و سرماج، پایه‌های عظیم پلی معروف به پل خسرو به جا مانده است. بنای پل خسرو را به خسرو شاهنشاه ساسانی نسبت می‌دهند. پل خسرو تنها پلی است که عرب‌ها از آن گذشته و پس از عبور از تخت شیرین و سرماج به نهاوند رفته و یزدگرد سوم آخرین شهریار ساسانی را در آن شهر مغلوب کرده‌اند.

غار آسنگران

غار آسنگران در شمال غربی کوه‌های پررو در تنگه‌ای به نام «تنگ کوه» در ۲۲ کیلومتری جاده کرمانشاه - سنندج قرار گرفته است. غار آسنگران چهارچاه به عمق‌های ۴، ۸، ۱۶ و ۳۶ متری دارد که چاه‌های سوم و چهارم آن به هم راه دارند. پایان غار، فضای استخرمانندی وجود دارد.

مسجد جامع کرمانشاه

این مسجد از آثار قابل توجه اواخر دوره زندیه است که در سال ۱۱۹۶ هجری قمری توسط حاج علی خان زنگنه حاکم کرمانشاه به جای مسجد قدیمی‌تری بنا شده است. آنچه از بنای قدیمی مسجد باقی مانده، بخشی از شبستان ستون‌دار و هشتی ورودی است. شبستان کنونی به غیر از محراب تزئینات خاصی ندارد. در گوشه جنوب غربی بنا، پلکانی برای دسترسی به بالاخانه‌ای که گویا زمانی قسمتی از مدرسه بود، ساخته شده است.

در مهمان سرا مادر علیرضا گفت :
ما دوست داریم غذای محلی کرمانشاه را
بخوریم. آقای امیری گفت : پیشنهاد خوبی
است. پس آش عباسعلی و خورش خلال
سفارش می دهیم.

توماس گفت : من می خواهم صنایع
دستی کرمانشاه را ببینم. خوب است عصر
سری هم به مغازه ها بزنیم.

بچه ها گفتند : ما هم می خواهیم برای
دوستانمان سوغاتی بخریم.

مادر محسن گفت : از همدان ظروف
سفالی و کشمش خریدید. امروز هم به بازار
ستنی کرمانشاه می رویم. نان برنجی، کاک
(یک نوع شیرینی) و گیوه ی کرمانشاهی
سوغاتی های معروف کرمانشاه هستند.

تهیه و پخت نان برنجی

کلام (گیوه ی کرمانشاهی)

صنایع چرم

گلیم

حالا وقت غذاها، سوغاتی
خوشمزه (نان برنجی و
شیرینی کاک) و صنایع
دستی کرمانشاه رسیده
است.

به ترتیب از چپ به راست،
روغن حیوانی کرمانشاه
،آش عباس علی و گیوه

به کلو بستیم

۱- اگر گردشگران به شهر یا محل زندگی شما بیایند، چه سوغاتی‌هایی را به آنها پیشنهاد می‌کنید تا بخرند. پرس‌وجو کنید و بنویسید.

۲- به‌طور گروهی، همفکری کنید و چند توصیه‌ی خود را به گردشگرانی که از یک منطقه‌ی تاریخی بازدید می‌کنند، بنویسید.

گردشگران محترم لطفاً به این نکات توجه فرمایید.

۱-.....

۲-.....

۳-.....

۳- به‌طور گروهی، برای گردشگران یک پوستر درست کنید.

یکی از شهرها یا بناهای تاریخی استان خود را انتخاب کنید. عکسی از آن تهیه کنید و روی مقوا بچسبانید در کنار عکس، توضیح مختصری درباره‌ی آن بنویسید و با استفاده از رنگ‌ها و طرح‌های جالب، گردشگران را به دیدن آنجا تشویق کنید.

شما چگونه؟
کدام سوغاتی، صنایع دستی یا غذای
سنتی شهرتان را به گردشگران معرفی
می‌کنید؟

من با دیدن این تمدن‌های بزرگ و باستانی که زمانی بسیار
باشکوه بوده‌اند و اکنون آثار کمی از آنها به جای مانده است
به یاد آیه‌ی شریفه‌ی **ان الله لا یغیر ما بقوم حتی یغیروا ما**
بانفسهم افتادم، که خدای مهربان سرنوشت هیچ قومی را جز
به دست خودشان تغییر نمی‌دهد.

نتیجه‌گیری:

و با خودم تکرار می‌کنم که، از اقوام‌ها و انسان‌ها به جز نام نیک
در دل‌ها باقی نمی‌ماند، پس تا می‌توانیم به کسی ظلم
نکنیم، در زندگی گذشت داشته باشیم، با هم مهربان باشیم و
به هم رحم کنیم تا خدا هم به ما رحم کند.

ان شاء الله

